

Exit uit de coronacrisis

Naar een normalisatie die gezondheid en welvaart samen optimaliseert

We bevinden ons vandaag in ongeziene tijden. Uit gezondheidsoverwegingen kiezen we vandaag voor een radicale lockdown van de hele maatschappij. Dat heeft gigantische gevolgen voor economie, bedrijven, tewerkstelling en de welvaart en welzijn van toekomstige generaties. We moeten bovendien allicht nog een tijdlang blijven leven met het virus. Dat betekent dat we een manier van leven moeten ontwikkelen die economie en gezondheid verzoent. Hieronder willen we een aanzet geven tot die nieuwe manier van leven. Hoe sneller we de draad van ons (nieuwe) leven kunnen oppakken, hoe sneller we opnieuw kunnen beginnen bouwen aan de toekomst.

Nieuwe inzichten op basis van geografische spreiding van het virus leren dat een meer pragmatische aanpak van de crisis mogelijk is. Een aanpak die de besmettelijkheid drastisch verlaagt zonder de economie onnodig te schaden. Wat de bekende nationale en zelfs regionale vergelijkingcurves verbergen, is dat besmettingen erg ongelijk zijn verdeeld. Zelfs binnen zwaar getroffen gebieden als Lombardije. Hoewel we op korte tijd reeds veel weten over dit nieuw virus, zijn er zeker nog bepaalde -en mogelijk erg belangrijke- factoren die we nog niet kennen en rol spelen bij de besmettelijkheid. Hierdoor is continue bijsturing van eender welk strategie noodzakelijk.

We kunnen echter niet wachten op een 100% wetenschappelijk gevalideerde strategie - tegen dan is er geen economisch weefsel meer over. Een aantal voor de hand liggende maatregelen, die zowel gezondheid als economie ten goede komen, zouden dringend geïmplementeerd moeten worden.

Liever een handvol werkbaar basisregels waarmee we snel aan de slag kunnen dan een dik en onwerkbaar handboek. *Perfection is the enemy of the good.*

De ervaring met Covid-19 in verschillende landen kan ons helpen om een strategie voor Vlaanderen op te maken. Een strategie die het gezondheidsrisico minimaliseert en de economische welvaart maximaliseert. Een strategie die bovendien helder, eenvoudig én vol te houden is. Dit betekent dat we aanvaarden dat er risico's bestaan op besmetting. Maar tegelijk moeten we beseffen dat het uitstellen van goede maatregelen een enorme impact heeft op het aantal slachtoffers én op de economie. Het niet-herstarten van de economie houdt daarenboven ook gezondheidsrisico's in, naast enorme economische schade.

Ons leven zal allicht nooit meer hetzelfde zijn. Hoe sneller we opnieuw kunnen aanknopen met onze nieuwe manier van leven, hoe sneller we opnieuw welvaart kunnen opbouwen. Hoe sneller we de toekomst kunnen verzekeren. We kunnen geen maatschappij bouwen op een economisch kerkhof.

1. Enkele relevante observaties over de exit-strategy

2 grote opties tekenen zich af:

- **De epidemie sneller onderdrukt krijgen, en daarna contact traceren**
 - Crush the curve, met gerichte maatregelen die economie en welzijn niet extra schaden
 - Eenmaal onder beheersbaar niveau (+/- eind mei) de lockdown opheffen en contact traceren
 - Minste coronadoden

- **De epidemie onder een bepaald niveau houden**
 - De maatregelen vanuit economisch standpunt optimaliseren
 - De curve onder een bepaald niveau houden, bvb ICU capaciteit
 - Dit is gelijkaardig aan wat nu gebeurt, op niveau 50% ICU
 - Langere lockdown, meer coronadoden

De grote onbekende in beide scenario's is het aantal doden/slachtoffers om corona-doden te vermijden. Daarom kiezen we voor een combinatie van beide opties.

2. Enkele relevante observaties over andere landen

Landen die succesvoller zijn in de strijd tegen corona hebben het volgende gemeen

- (DIY) masker dragen in het openbaar
- Intensief contact traceren
- Intensief testen
- Goed isoleren van bevestigde en vermoede gevallen
- Altijd alert blijven op nieuwe uitbraak

Zij raken snel op een laag besmettingsniveau, en kunnen dan de lock-down opheffen en scholen en winkels heropenen. Voorbeelden: Oostenrijk, Taiwan, Zuid-Korea, ...

3. Enkele relevante observaties over de coronabesmettingen en -overlijdens

- **Besmettingen door:**
 - Besmetting via lucht (druppeltjes en adem) dominant
 - Contact in kleine of afgesloten ruimtes
 - Besmetting via oppervlaktes
 - Hoe meer/langere blootstelling, hoe groter de kans op besmetting
 - Geïmporteerd uit erg besmette gebieden
 - Personen zijn meest besmettelijk vóór de eerste symptomen
 - Massa-event kunnen snel voor heel grote uitbraak zorgen
- **Meest efficiënte voorzorgsmaatregelen**
 - Hygiëne en wassen handen
 - Physical distancing
 - Tracking en tracing
 - Snel isoleren besmette gevallen en hun medebewoners
 - Mondmaskers in openbare ruimtes of afgesloten ruimtes
 - Bescherming kwetsbare groepen (eg. WZC)
 - Individuele sport en buitenluchtactiviteiten
- **Randvoorwaarden (niet exhaustief):**
 - Voldoende IC capaciteit
 - Voldoende zorgmateriaal (Maskers, gelaatsschermen, kledij, pijnstillers, zuurstof etc).
 - Voldoende tests
 - Voldoende zorgpersoneel
 - Correct informeren en opvolgen vermoedelijk besmette personen
 - Wiskundige modellen om impact van (lossen van) maatregelen op R0 te voorspellen
 - Outbreaks rapporteren en monitoren, ook op lokale schaal

4. Algemene principes post-corona economie (periode zonder geneesmiddel/vaccin)

Doelstelling

1. We moeten de besmettingsgraad Covid-19 minimaliseren
 - minimum onder 1 behouden, dat betekent dat elke besmette persoon minder dan 1 andere persoon besmet.
 - idealiter snel zo laag krijgen dat de lock-down overbodig wordt
2. Maximalisatie economische activiteit in functie van (1)

5. Algemene voorwaarden publiek

- **Verplicht** dragen **mondmaskers** bij niet-private activiteit en in het bijzonder: shoppen, openbaar vervoer, bewegen in stedelijke omgeving waar physical-distancing niet 100% kan gegarandeerd worden.
- **Physical distancing** in alle niet-private activiteiten
- Bij **symptomen** verplichte test
- Bij **Covid-19 besmetting**: verplichte en gecontroleerde quarantaine + testen van omgeving en gecontacteerde personen (eg. arbeidsgeneesheren en verzekeringsgeneesheren) – contact tracing via app of gezondheidsinspectie

Openbare gebouwen/metro/winkels

- Alle openbare gebouwen en kantoorgebouwen gebruiken **temperatuurscans**; of veiligheidspersoneel gebruikt handscans om alle bezoekers preventief te scannen voor binnengaan.
- Iedereen is verplicht zijn aanwezigheid te **loggen** met een publieke app.
- >40 m² twee personeelsleden en één klant ; <40m² één personeelslid en één klant

Kantoren / industriële gebouwen

- Idem openbare gebouwen indien physical distancing / telewerk geen afstand van minimaal **2,5m** tussen medewerkers kan garanderen
- Logging van entry / exit

Buitenactiviteiten

- Physical **distancing**: indien niet mogelijk, activiteit niet toegelaten.
- **Logging/tracing**
- Gebruik **mondmaskers** (uitzondering: natuurgebieden, jaagpaden, landelijke gebieden met physical distancing van meer dan 10m)
- **Zomerkampen** laten doorgaan, mits bepaalde zorgprocedures (melding zieken, keuze leiding). Achteraf 2 weken geen contact met kwetsbare groepen.
- **Pretparken**: physical distancing, verlaagde capaciteit; logging, temp scan ingang, tracking & tracing, alleen outdoor.

Massa-events, extra caution

- Physical distancing streng gerespecteerd
- Geen massa-events buiten waar roepen of zingen, van publiek etc. onvermijdelijk is
- Binnenevents idem, maximum 15 personen, en geen zingen/roepen
- Sportwedstrijden zonder publiek toegelaten, indien alle bovenstaande regels gerespecteerd en verplichte test sporters en staf

Horeca, restaurants

- Thuisleveringen & self-service aanmoedigen
- Strikte hygiënemaatregelen voor personeel
- Binnen substantieel meer risico dan buiten
- Physical distancing essentieel (5m), max 4 personen per tafel, ontsmetting voor volgende klant
- Tagging, logging, tracking en tracing, handgels.
- Cinema's gesloten tot antivirale of gelijkwaardig medicijn, idem binnenconcerten, theater en grote indoor beurzen.

Kwetsbare groepen

- Personeel WZC testen op wekelijkse basis, huisartsen minstens 1x 2 weken.
- FFP2 maskers voor alle personeel en bezoekers
- Tracking, tracing, koortsmeting voor bezoekers en personeel
- Zelfquarantaine en/of omgekeerde isolatie van meest kwetsbare personen (met bijzondere aandacht voor +65, obesitas, comorbiditeiten).

Economische activiteiten

- Maximaal telewerk
- Maximaal video/teleconferencing
- Ruimtes voldoende verluchten
- Beschikbaarheid mondkapen, handgels door werkgever
- Bij symptomen uiteraard thuisblijven
- Speciale en extra capaciteit kinderopvang voorzien om kwetsbare personen (grootouders) te Beschermen.

Zieke personen thuis

- Covid-19 positief geteste personen mogelijkheid om in quarantainehotels onder te brengen
- Personen met symptomen verplicht thuis in isolatie, en testen
- In contact gekomen medebewoners testen en maatregelen nemen
- Hotline overheid voor geïsoleerde personen: voedselleveringen, mentale en medische bijstand

Internationale reizen

- Vertrek toegelaten voor personen met doktersattest
- Aankomst met temperatuurscan en 14dagen quarantaine tenzij immuniteitsattest.

Mark Twain: "Continuous improvement is better than delayed perfection."